

S. Sayısı : 188

Cenevrede Milletlerarası İş Teşkilâtı Konfransının 19 ncü inikadında kabul edilen yeraltı işleri mukavelesinin tasdikına dair kanun lâiyhası ve Hariciye ve İktisad encümenleri mazbataları (1/670)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar Müdürlüğü

Sayı : 6/24

5 - I - 1937

Büyük Millet Meclisi yüksek reisliğine

Cenevrede Milletlerarası İş Teşkilâtı konferansının 19 ncü inikadında kabul edilen yeraltı işleri mukavelesinin tasdiki hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 29.XII.1936 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil

I. İnönü

Mucib sebebler lâiyhası

Azasından bulunduğumuz Milletler Cemiyeti İş Bürosunun delâletile şimdiye kadar muhtelif tarihlerde toplanan iş konferanslarından bir ç ok mukavele ve tevsiyeler tesbit ve bunların aza Devletlerce tetkik ve icabında kabul edildiği malûmdur. Bu işleri sevk ve tanzim edecek mahiyette elde bu güne kadar bir kanunumuz mevcud değildir. Bu boşluk ahiren meriyete giren iş kanunile doldurulmuş oluyor. Binaenaleyh bundan böyle diğer Hükümetler gibi bahse mevzu konferanslarca hazırlanan vesaik hakkında bizce de peyderpey kararlar ittihazı ile beynelmilel bu nevi içtimaî ve insanî hareketlere iltihak zarurî bir mahiyet almıştır.

1935 senesi haziranında toplanan 19 ncü beynelmilel iş konferansında beş mukavele ile bir tavsiye kabul edilmiş olmakla bunlara iltihak edib etmiyeceğimizin tebliği Milletler Cemiyetinden mutad vejhile sorulmaktadır. Devrei hazıraya aid olan bu vesaik tetkik edilip aid olduğu makamlarla da mutabık kalmarak atideki neticelere vâsıl olunmuştur. Bunlardan üçü yeni maden kömürü ocaklarında çalışan müddetini tahdid eden mukavele projesile, malûliyet, ihtiyarlık ve ölüm sigortalarından doğan hakların muhafazası için Milletler arası bir rejim kurulmasına aid mukavele projesi ve şişe fabrikalarında çalışma saatinin azaltılmasına aid mukavele projesi muhteviyatı, henüz inkişaf etmekte olan sanayi ve iş hayatımızın ihtiyaçlarına uygun görülememekle beraber ileri de müşahede edilecek zaruretlere göre itibar nazarma alınması muvafık mütalea kılınmıştır.

Tavsiye mahiyetinde olan bir diğeri işsiz gençlere aid bulunduğu cihetle, memlekette böyle bir kütel mevcud bulunmadığına nazaran bunların ihtiyaçlarını derpiş eder bir teahhüde girmek kezalik henüz mevsimsiz olacaktır. Bir diğeri ise, daha ancak amele harekâtı ileri safhalara girmiş olan memleketlerce kabul edilebilecek tarzda mesai zamanını ziyadesile kısaltmakta olduğundan bunun doğrudan doğruya reddi münasip addolunmaktadır.

Bahse mevzu 19 ncü konferans mukarreratından yalnız her nevi maden ocaklarında yer altı işlerinde kadımların çalıştırılmasına aid mukavele projesi memleketin bünyesine uygun geldiği ci-

hetle buna iltihak etmekte bir beis tasavvur edilmemekte ve hatta yukarıda arz ve ifade kılman mülâhazalar dairesinde beynelmîl hareketlere iştirak noktai nazarımdan faideli mütalea edilmektedir.

Mesele millî mevzuatımız bakımından tetkik edilmek lâzım geldikte bu mukavelenamenin kabulü halinde kanunlarımızla bir tearuz vücut bulması şöyle dursun bilâkis 49 neu maddesile gerek maden ocaklarında ve gerek diğêr işlerde yer ve su altında kız ve kadımların çalıştırılmamasını natık bulunan iş kanunumuz, mukavelenin kız ve kadımların yalnız maden ocaklarında yer altında çalıştırılmamasını meneden hükümlerine nazaran daha müsaid ve daha şümulü bir mahiyeti haizdir.

Bu mülâhazalara mebnidir ki bitişik kanun lâyihası ihzar ve tanzim kılınmıştır.

Hariciye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Hariciye encümeni

Esas No. 1/670

Karar No. 14

21.IV.1937

Yüksek reisliğe

Cenevrede Milletlerarası İş Teşkilâtı Konferansının 19 neu inikadında kabul edilen (yeraltı işleri «kadımlar», 1935) mukavelesinin tasdiki hakkında Hariciye vekilliğince hazırlanarak İera Vekilleri Heyetince 29.XII.1936 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası bu kere Encümenimize havale buyurulmakla 14.IV.1937 tarihli toplantımızda, Hariciye vekâleti namına Nebil Batı, hazır olduğu halde, görüşüldü.

İşbu mukavelede kadınlar lehinde takarrür ettirilen ahkâm iş kanunumuzun 49 neu mad-

desinde müttehaz hükümlere tamamen tevafuk etmektedir. Binaenaleyh kanun lâyihası aynen kabul edilmiş ve havalesi mucibince İktisad encümenine tevdi kılınmak üzere Yüksek katınıza sunulmuştur.

Hariciye En. reisi	Bü. M. M.	Kâtib
Trabzon	Kastamonu	Kastmaonu
H. Saka	Ş. İlden	Ş. İlden
Niğde	Kütahya	Erzurum
Kâmil İrdelp	H. R. Gürpınar	P. Demirhan
İzmir	Bolu	Kocaeli
Halil Mentеше	H. C. Çamebl	S. Yiğit

İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisad encümeni

Esas No. 1/670

Karar No. 47

25 - V - 1937

Yüksek Reisliğe

Cenevrede Milletlerarası Teşkilâtı umumî Konferansının 19 neu inikadında kabul edilen yeraltı işleri mukavelenamesinin tasdikına dair Büyük Meclise takdim olunub Hariciye encümeni mazbatasile birlikte encümenimize tevdi buyurulan kanun lâyihası ve mucib sebebler mazbatası İktisad vekâleti alâkadar memurları

bazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Mevzubahs mukavelename 1935 senesi haziran ayı zarfında Cenevrede toplanan Milletlerarası İş Teşkilâtı umumî Konferansının 19 neu inikadında kabul edilen muhtelif mukavelenamelerden biri olub bu mukavelenamenin kadınların maden ocaklarında yeraltı işlerinde çalıştırıl-

mamaları maksadını istihdaf ettiği ve iş kanunumuzun 49 ncu maddesinde kadınların korunmasına dair olan hükümlere tevafuk eylediği nazarı itibare almarak ve Milletlerarası İş Birliğinin bu gibi içtimaî ve insanî hareketlerine iltihaktaki manevî fayda derpiş edilerek encümenimizce mukavelenamenin kabulü muvafık görüldü.

Ancak kanunun serlevhası ve birinci maddesi mevzubahs mukavelenameyi daha vazih bir surette tarif için değiştirilerek yazıldı.

Büyük Meclisin tasvibine arz edilmek üzere

Yüksek Reisliğe sunulur.

İk. E. Reisi	M. M.	Kâtib
Tekirdağ		Seyhan
Ş. Kesebir		E. Nayman
Zonguldak	Ankara	Maraş
II. Karabacak	A. Ulus	K. Kusun
Gümüşane	Giresun	Eskişehir
E. S. Tör	M. Kılıç	E. Sazak
Samsun	Kocaeli	Afyon K.
A. Tunali	I. Dıblân	B. Türker

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Cenevrede Milletlerarası İş Teşkilâtı Konferansı'nın 19 ncu inikadında kabul edilen yeraltı işleri mukavelesinin tasdikına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Cenevrede 1935 yılı haziranında 19 ncu inikad halinde toplanan Milletlerarası İş Teşkilâtı Konferansında kabul edilen «Yeraltı işleri mukavelesi (kadınlar), 1935» isimli mukavele tasdik olunmuştur.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
İ. İnönü	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Ş. Kaya	Dr. T. R. Aras	Fuad Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	C. Bayar
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. R. Saydam	Rana Tarhan	M. Erkmen

İKTISAD ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Maden ocaklarında yeraltı işlerinde kadınların çalıştırılmaması hakkındaki Milletlerarası mukaveleye iltihaka dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Cenevrede Milletlerarası İş Teşkilâtı Umumî Konferansı tarafından kabul olunan maden ocaklarında yeraltı işlerinde kadınların çalıştırılmaması hakkında olup (yeraltı işleri mukavelesi «kadınlar», 1935) adı verilen mukavelename kabul olunmuş ve bu mukaveleye iltihak için Hükümete mezuniyet verilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükmünü icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

HER NEVİ MADEN OCAKLARINDA YERALTI İŞLERİNDE KADINLARIN ÇALIŞTIRILMASI HAKKINDA 45 NUMARALI MUKAVELE PROJESİ

Milletlerarası İş Bürosu İdare Meclisi tarafından vaki davet üzerine Cenevrede 4.VI.1935 tarihinde 19 ncu inikad halinde toplanan Milletlerarası İş Teşkilâtı Umumî Konferansı,

İnikad ruznamesinin 2 nci maddesini teşkil eden her nevi maden ocaklarında yeraltında kadınların çalıştırılmasına aid bulunan mesele hakkında muhtelif tekliflerin kabulünü,

Bu tekliflerin milletlerarası bir mukavele projesi şeklini almasını kararlaştırdıktan sonra,

Bin dokuz yüz otuz beş senesi haziran ayının yirmi bir tarihinde, (Yeraltı İşleri Mukavelesi «kadınlar», 1935) adını taşıyacak olan aşağıdaki mukavele projesini kabul eder:

Madde 1 —

Bu mukavelenin tasdiki için «Maden ocağı» tâbiri, gerek âmme, gerekse hususî vasfını haiz ve yeraltında mevcut maddelerin istihracını istihdaf eden her nevi teşebbüslere şamildir.

Madde 2 —

Kadın cinsinden hiç bir şahıs, yaşı ne olursa olsun, maden ocaklarında yeraltı işlerinde çalıştırılmaz.

Madde 3 —

Millî kanunlarla yukarıda yazılı memnuiyetten şu kimseler istisna edilebilirler:

- a) Sevku idare vazifesile mükellef olup bedenen çalışmıyan şahıslar,
- b) Sıhhi ve sosyal hizmetlerde çalışan şahıslar,
- c) Meslekî bilgilerini tamamlamak maksadile bir maden ocağında yeraltı işlerinde staj görmelerine müsaade edilen tahsildeki şahıslar,
- d) Bedenen çalışma mahiyetinde olmayan bir sanatın icrası için bir maden ocağının yeraltı kısımlarına tesadüfi olarak inmesine lüzum görülen diğer bütün şahıslar.

Madde — 4

Bu mukavelenin resmî tasdiknameleri Akvam Cemiyeti Umumî Kâtibine tevdi olunacak ve mumaileyh tarafından tescil edilecektir.

Madde — 5

1 - Bu mukavele, ancak, Umumî Kâtib tarafından tasdiknamesi tescil edilmiş olan Milletlerarası İş Teşkilâtı azasını bağliyacaktır.

2 - Mukavele, Umumî Kâtib tarafından iki azanın tasdiknamelerinin tescilinden itibaren 12 ay sonra meriyete girecektir.

3 - Bundun sonra da mukavele, her aza için kendi tasdiknamesinin tescilinden itibaren 12 ay sonra meriyete girecektir.

Madde — 6

Milletlerarası İş Teşkilâtı azasından ikisinin tasdiknamesi tescil edilir edilmez, Akvam Cemiyeti Umumî Kâtibi Milletlerarası İş Teşkilâtının bütün azasına keyfiyeti işar edecektir.

Keza, teşkilât azası tarafından kendisine daha sonra tevdi olunacak tasdiknamelerin tescilini de bütün azaya tebliğ cyleyecektir.

Madde — 7

1 - Bu mukaveleyi tasdik etmiş olan her aza mukavelenin meriyeti mebde tarihinden itibaren 10 sene zarfında, onu, Akvam Cemiyeti Umumî Kâtibine göndereceği ve mumaileyhin tescil edeceği bir mektubla feshedilebilir. Feshin hükmü tescilden itibaren bir sene sonra cari olacaktır.

2 - Bu mukaveleyi tasdik etmiş olan her aza, birinci fıkrada adı geçen 10 senelik müddetin hitamını takib eden bir senelik mühlet zarfında, bu maddede derpiş edilen feshe aid ihtiyarını kullanmadığı takdirde, yeniden 10 senelik bir devre için bağlı kalacak ve bundan sonra mukaveleyi, bu maddede yazılı şartlar içinde, her 10 senelik devrenin hitamında feshedilebilecektir.

Madde — 8

Bu mukavelenin meriyete girmesinden itibaren her 10 senelik devrelerin hitamında Milletlerarası İş Bürosu İdare Meclisi, onun tatbikına aid bir raporu umumî konferansa tevdi edecek ve onun tamamen veya kısmen tadili meselesini konferans ruznamesine koyub koymamak hususunda bir karar alacaktır.

Madde — 9

1 - Konferans, bu mukaveleyi tamamen veya kısmen tadil eden yeni bir mukavele kabul ettiği takdirde, yeni mukavelede hilâfına bir hüküm olmadıkça,

a) Tadili muhtevi yeni mukavelenin bir aza tarafından tasdikı, onun meriyete girmiş olması kayid ve şartı altında, yukarıdaki 7 nci maddenazarı itibare alınmaksızın, hali hazırdaki mukavelenin tabii bir şekilde derhal feshini tazammun edecektir.

b) Tadili havi yeni mukavelenin meriyete girmesi tarihinden itibaren, hali hazır mukavelesi artık azanın tasdikına açık bulundurulmayacaktır.

2 - Bu mukavele, onu tasdik edib de tadili havi mukaveleyi tasdik etmeyecek aza için şimdiki şekil ve metni ile meri olmakta devam edecektir.

Madde — 10

Bu mukavelenin Fransızça ve İngilizçe metinlerinin her ikisi de muteberdir.

